

Pozvánka na sedmdesátou pouť do Nové Říše a Třebíče

3. května 2014

"Hrou třpytných konstelací se nebes krása stkvěla, do času ztichlých vod z ní kapal hvězdný čar, kde v rakvi skleněné, jak světíc mrtvá těla, mé mládí leželo v rubáši zhaslých jar".

Markvard z Hrádku

Odjez z Brna	8,00 hod
mše svatá	10,00 hod
prohlídka	
kláštera a obce Nová Říše	11.00 hod
Třebíč	
prohlídka Zadní	
synagogy (průvodce)	14,30 hod
prohlídka historických budov	
odjezd do Brna	16,30 hod

jeho žena Vojslava

Verše napsal velikán české symbolistické poezie Otokar Březina, když hleděl na skleněné rakve v klášterním kostele v Nové Říši, kde působil od roku 1888 do roku 1901 jako učitel. Zádumčivý básník prý dlouho sedával před zázračně zachráněným obrazem Panny Marie Bolestné.

Oblast starých církevních tradic, spojených s působením premonstrátského kláštera, ale i kraj, jehož půvaby inspirovaly k nejlepším dílům českého básníka Otokara Březinu – to je Novoříšsko na polovině cesty z Telče do Želetavy. Jihovýchodní části městečka dominuje rozlehlý areál premonstrátského kláštera. Je to nejmladší z moravských klášterů řádu premonstrátů a také jediný, který přečkal husitské války, reformaci, josefínské reformy i dobu komunistického pronásledování a zůstal řádu zachován až do dnešních dnů. Zpočátku byl klášterem ženským a stal se centrem nejen duchovní, ale i kulturní činnosti. Slibný rozvoj přerušily husitské války. Po skončení válek se situace normalizovala jen velmi pomalu a klášter se už nepodařilo obnovit v plném rozsahu. V roce 1570 tu zůstaly už jen čtyři premonstrátky; poslední z nich, převorka Anna Černčická, byla násilně přinucena odejít do kláštera v Chotěšově v západních Čechách. Zůstal tu jen probošt, s malou komunitou premonstrátů. To byl začátek přeměny Nové Říše na mužský premonstrátský klášter. Nová Říše se stala definitivně mužskou kanonií a v r. 1733 byla povýšena na opatství. Doslova pohromu přinesl klášteru rozsáhlý požár městečka v r. 1813, který zničil novou prelaturu ze 17. století, střechu chrámu i obě věže. Další tragédii přinesla léta německé okupace. Po atentátu na Heydricha, v květnu 1942, přepadlo Novou Říši 300 esesáků, kteří premonstráty násilně odvěkli do koncentračního tábora v Osvětimi a klášter přeměnili na sídlo Hitlerjugend. Pět mnichů útrapy tábora nepřežilo, ostatní se v r. 1945 vrátili domů a začali s obnovou kláštera. Jejich úsilí netrvalo dlouho: v r. 1950 byl nejprve opat Augustin A. Machalka zatčen a v inscenovaném procesu proti vedoucím představitelům řádu odsouzen na 25 let. Vzápětí byli internováni i ostatní řeholníci. Z kláštera se stalo vojenské skladiště. Řádu se zdevastovaný areál vrátil až v r. 1991. V roce 2011 oslavil 800. výročí založení kláštera.

Židovská čtvrť Třebíč

Křivolaké uličky s dlažbou z říčních valounů, domky postavené v několika stavebních slozích a prorostlé mezi sebou, miniaturní dvory, nízké vchody, průchody, náměstíčko jako dlaň – židovská čtvrť je jako zmenšený svět. Je jedinou kompletně dochovanou židovskou čtvrtí v Evropě a jedinou židovskou památkou Unesco mimo území Izraele. V tomto miniaturním prostoru žilo v době nejhustšího osídlení více než 1200 obyvatel, kteří tvořili téměř šedesát procent trebičského obyvatelstva. Na vymezeném prostoru, který bylo zakázáno rozšiřovat, se jim brzy nedostávalo místa a tak se začali domky zvyšovat nebo budovat přístavby. V roce 1724 už měla čtvrť devadesát pět domů o které se ale

dělilo přes dvě stovky majitelů. Dům Icigla, dlouhého Žida byl dokonce rozdělen na deset dílů. V jiném domě je dochována kuchyně o rozměrech jeden krát jeden metr, o kterou se podle dochovaných zápisů dělilo šest hospodyněk.

Už v roce 1551 vyšlo královské nařízení, jímž Ferdinand I nařizoval označení Židů žlutým znamením. Nebylo to poprvé ani naposled. Židé byli soustavně vyháněni ze svých domovů, i když v Třebíči se podobná nařízení projevovала jen okrajově. Za to museli neustále platit. Za odpuštění roboty, provozování živností, za hřbitov i za špitál, za místo na tržišti, i když měli svou radnici, chudobinec, špitál, školu a dvě synagogy.

Nejhorší ale bylo, že museli platit i za možnost plodit děti. Podle familiantského zákona, který omezoval počet Židů ve městě, dostával nejstarší syn rodiny číslo, za které musel zaplatit 300 zlatých. Jen majitelé čísla se mohli ženit a rodiny, kde měly jen dcery byly odsouzeny k vymření. Vznikla tak spousta manželství, která se rovnala trestnému činu a byla z moci zákona rozlučována. Více než polovina trebičských Židů se věnovala obchodu, ale jen malá část z nich se mohla považovat za skutečné boháče. Většinou se jednalo o hokynáře, kramáře, obchodníky s krosnou, podomní obchodníky nebo koňské handlíře. Výnosnou živností byly i palírny, kterých se v podklášteří provozovalo velké množství. Když byly v roce 1849 konečně zrovnoprávněni, začali se z Třebíče vystěhovávat za obchodem a před druhou světovou válkou jich zde zbylo necelých tři sta. Vlaky do Terezína a vyhlazovacích táborů odsud vyrazily v květnu roku 1942. Zpět se vrátilo pouhých deset osob.

Taková je tedy nabídka jubilejní sedmdesáté farní poutě, na kterou vás srdečně zveme.

Níže uvedená internetová adresa nám nabídne krátký dokument o Nové Říši natočený v pořadu Toulavá kamera.

<http://www.toulavakamera.cz/article.asp?id=1669>

Přihlásit se lze v sakristii. Cena činí 380.-Kč a jsou v ní zakalkulovány komentované prohlídky jak kláštera v Nové Říši, tak také v Třebíči.

Kontakt: stasyn@seznam.cz 607 95 53 88, 723 81 84 10, 549 25 08 18